

# Notranjec

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA  
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Izhaja vsako soboto  
in velja po pošti za celo  
leto 4 K, za pol leta 2 K.  
Posamezne številke po 10 v.  
Na naročbe brez denarja se  
ne oziramo. Uredništvo in  
upravništvo je v Ljubljani  
Breg šte. 12.

Inserati  
se računajo za celo stran  
36 K, za  $\frac{3}{5}$  strani 25 K, za  
 $\frac{2}{5}$  strani 18 K, za  $\frac{1}{5}$  strani  
9 K, za  $\frac{1}{10}$  strani 5 K. Pri  
večkratni objavi primeren  
popust. Mala naznanila po  
20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

## Deželna ali narodna avtonomija?

V razpravo o volilni reformi so spravili Poljaki razgovor o razširjenju oblasti, moči in pristojnosti deželnih zastopstev, tedaj deželnega zbora in odbora na račun delokroga državnega zbora in vlade. Razprava ni prinesla drugega sadu, kot da izreka poslanska zbornica željo, da se delokrog dežela in tako njih avtonomija (samouprava) razširi. Čeravno so se Poljaki — zadostno od vlade vtolaženi po velikem številu mandatov na škodo Rusinov — zadovoljili s papirnato željo, je imela vendar razprava dovolj zanimive vsebine. Čehi in Poljaki so stari zagovorniki deželne avtonomije. Taki so tudi ostali. Slovenci, ki smo bili vedno njeni naravni nasprotniki, ker povzdigniti moč štajerskega, koroškega in tržaškega deželnega zbora pomeni oslabljenje slovenske manjšine, so se po klerikalnem delu svoje državnozbornske delegacije izrekli za deželno avtonomijo! In čuda — tudi Nemci, osobito alpski Nemci so zapustili staro protiautonomistično stališče in se proglašajo za njene prijatelje. Celo češki Nemci, ki so doslej strastno nasprotovali vsaki večji oblasti češkega deželnega zbora, so omilili svoje stališče. Število prijateljev deželne avtonomije je poskočilo. To nam odpira pogled v bodočnost: Nemci ne bodo več toliko zaupali v moč državnega zbora, uvidevajo tudi, da na Češkem nimajo več upanja na napredek, ampak so lahko veseli, če si dozdej priborjeno stališče potom zakonov za varstvo manjšin in z delitvijo deželne uprave zavarujejo in ohranijo, zavedajo se dalje, da morejo napredovati na škodo Slovanov edino še na Štajerskem in Koroškem, kar upajo, da pospeši razširjenje deželne avtonomije. Tako je preobrat v mišljenju Nemcev utemeljen.

Razmerje Slovencev do deželne avtonomije pa se ni nikakor moglo premeniti. Če so klerikalci po starem nasprotniku narodne avtonomije — po znanem Šukljetu,

ki je odrekel Slovincem tudi pravico do lastnega vseučilišča, izjavili, da so za razširjenje deželnega delokroga, so stopili s tem v nasprotstvo z najznamenitejšo točko slovenskega narodnega programa. Res je, da zahtevajo prej zakon o varstvu narodnih manjšin, a tak zakon, če bi se ga tudi posrečilo doseči popolnoma po slovenski želji, nam ne bi pravzaprav dal druge pravice, kot ovirati nemško upravno delovanje, dal nam bi nekaj razširjajoče sile, a nobene moči, da zidamo sami za slovenske deželane. Kdor dalje pomisli na to, da nam je narodna enakopravnost v zakonih opetovano zajamčena, da tedaj imamo že neko zakonito varstvo manjšin, in vidi, da proti premoči to ne pomaga, ta mora spoznati, da manjšinski varstveni zakoni niso nikako jamstvo, da bodo nemške večine v deželnih zborih in odborih z nami pravične. Šuklje in klerikalni klub stem le skušata zakrivati neizmerno nacionalno škodo, ki bo brezdvoma nastala za nas iz razširjenja deželne avtonomije.

Slovenci moramo ostati narodni avtonomisti in naj smo v tem vprašanju tudi osamljeni s svojimi posodi najbližjimi brati — z Rusini. Dosledno moramo vstrajati pri zahtevi, da si dobimo slovensko zakonodajno zastopstvo, najvišjo sodnijsko in upravno oblast, ki so ji podvrženi vsi v narodnem katastru kot Slovenci vpisani državljani. Vemo, da to ne gre tako hitro. Zato bodi prvi korak delitev vseh deželnih upravnih instanc, n. pr. v slovenski in nemški del deželnega odbora, šolskega in kulturnega sveta.

Šele potem, ko bi bili na ta način dani pogoji za bodočo združitev teh delov v vseslovensko celoto, bi smeli privoliti v razbremenjenje državnega zbora. Od Šukljeta napominani „manjšinjski zakoni“ ne morejo biti resno varstvo Slovenstva. Nastop klerikalne delegacije moramo Slovenci kot narodu škodljiv obsojati.

## Politične vesti.

Shod zaupnikov narodno-napredne stranke na Kranjskem, ki se je vršil pretekli četrtek v Ljubljani, je bil z vseh strani dežele dobro obiskan. Vsprejel se je novi program in organizacijska pravila stranke in izvolil izvrševalni odbor. Shod je minul brez občutnega nesoglasja. Nekaj nasprotja je nastalo pri razgovoru o sedanjem volilnoreformnem načrtu, ko se je strankin predsednik Hribar izrazil, da ga Slovenci vsprejmimo, čemur pa je nasprotoval posl. dr. Tavčar. Dr. Vladimir Ravnihar, ki je predlagal, naj se dela na stvoritev narodnega sveta in izrekal dvome, da bi edino preustrojitev programa in pravil stranki pomagala, ni odslej več član izvrševalnega odbora. Nekatere važne zahteve kmetškega stanu je izrazil gorenjski kmet Jenko. Ostro se je obsojalo večno kritikovanje in psovanje „Našega lista“, le v toliko so se govorniki zmotili, da za „Našim listom“ pravzaprav nihče ne stoji, najmanj pa „mladi“. Ta list je imel za trenotek uspeh le, v kolikor je včasih opravičeno grajal resnične hibe v liberalni stranki.

Deželni zbori bodo sklicani, kakor se čuje, med božičem in novim letom na par dni.

Delegacija začne zborovati v nedeljo. Vlada ji predloži takozvano „rudečo“ knjigo, v kateri predloži razne akte in listine, ki se tikajo razmerja Avstro-Ogrske do inozemstva. Letos bodo delegacije zborovale

v Budimpešti. Otvoril jih bo cesar s čitanjem prestolnega nagovora.

Pluralna volilna pravica, po kateri naj bi nekateri volilci imeli v bodočem volilnem redu po dva glasova, n. pr. kmetški posestnik 2 glasova, hlapec pa 1 glas, je pri glasovanju v poslanski zbornici propala z 201 proti 143 glasovom. Enaka volilna pravica je torej zmagala s precejšnjo večino. To glasovanje je bil menda zadnji poskus nasprotnikov splošne, enake volilne pravice, da strmoglavijo volilno reformo. — Gosposka zbornica se bo v kratkem začela posvetovati o volilni preosnovi. Zmagalo bo najbrž mnenje, da je prememba volilnega reda poslanske zbornice stvar poslanske zbornice same, in da vsled tega ni stvar gosposke zbornice, delati volilni preosnovi kake ovire.

Volitve na Moravskem za kmetški zastop v deželnem zboru so se končale s precejšnjo zmago klerikalcev na češki, s popolno zmago narodnih strank na nemški strani. Razmere med Čehi na Moravskem so prilično take kot med Slovenci na Kranjskem.

Na Nižjem Avstrijskem so že dolgo v razporu klerikalci in krščanski socijalci. Dokler je bilo za vse glave dovolj častnih in dobičkonosnih mest na razpolago, so se shajali med sabo. Za mesto deželnega maršala (glavarja) nižjeavstrijskega se je že dolgo časa bil skrit boj med klerikalci in krščanskimi socijalci. Slednjič je vlada, ki potrebuje za volilno reformo tako nujno pomoči Luegerjeve stranke, žrtvovala dosedanega

## Listek.

### Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

Dolgo se je mudil Alapič pri banu Petru. Štela sta glasove, na katere moreta računati v saboru. Sestavljala sta pisma na velikaše in plemiče. Turopoljci so ju najbolj skrbeli. Grbavi Gašpar Alapič je šele proti 9. uri zvečer odhajal od bana. Odšel je h kumi Jagici, brhki krčmarici. Njen mož je bil konjar pri Gašparjevem otcu in je ljubil vino, Jagico, zakonsko njegovo družico pa je ljubil naš Gašpar. V krčmi ter v Jagičini sobici je prav rad prebil večere in se ljubil z Jagico, ne da bi se mu bilo strašiti batin, kakor drugod, če je plemič pogledal med meščanke in seljanke.

Ta večer si je bil naročil Tahovega slugo Petra Bošnjaka semkaj. Le-ta mu je privedel človečka male rasti, pegavega lica, rudečega nosa. Na prvi hip se je zdelo, da je možak pravi glupec.

„Odkod si pripeljal to zakrpano strašilo?“ vpraša Gašpar Bošnjaka.

„Koža mi je zakrpana, a pamet je cela. Zovem se Šimen Drmačič“, odgovori novodošlec sam, začel praviti zgodovino svojega lopovskega življenja in se

s takim spričevalom ponudil za dobro plačo v Alapičevo službo. Imel je iti na Turopolje in pomešati med narodom proti pristašem Gregorijanske stranke. Alapič je lopova vsprejel v službo, ga dobro opremil z denarjem, da bo lažje „kortešoval“ za bana.

Ko sta se Bošnjak in Drmačič poslovila, stopi v sobo Jagica. „Hvala bogu, da je politika v kraju, zdaj pridejo zasebne reči“, vsklikne Gašpar in objame Jagico.

Tišina se je razprostrela nad Zagrebom. Vse je spalo, le čuvaj je vsako uro poklical „gospodarjem in gospodinjam, naj se čuvajo, ogenj in ognjišče pokrijejo, da jim mačka ne odnese iskre na repu.“

### XII.

Na sv. Jakoba dan se je zbral hrvatski „sabor“. Stari Ambrož je na migljaj škofa Draškoviča bil prisiljen, da ostane doma. Nestrpno je pričakoval na svojem domu poročil iz sabora. Slednjič prihrumi Stjepko in klečeč pred očetom zakliče:

„Oče moj! Sramota do boga!“ Ž njim so prihiteli vsi bleđi tudi Konjski, vrli Vurnović in nekateri prijatelji. Iz druge sobe pristopi Uršula in Konjski začne pripovedovati:

„Dobre nade smo zjutraj šli v sabor. Prešteli smo glasove in našteli večino za nas. Ves Markov trg je bil poln zborovalcev. Ni bilo krika, le šepetali so kakor

glavarja opata Šmolka in pride na njega mesto krščanski socijalec princ Lichtenstein.

Slovaškega narodnega duhovnika Jurigo so pred poroto v Požunu obsodili na 2 leti težke ječe. Kot urednik slovaškega lista je napisal proti madjarskim nasiljem članek, ki ga po naših pojnih moramo smatrati milim. Na Ogrskem pa so že v tem videli pregrešek zoper ogrski narod in ga postavili pred sodnijo. Spravili so ga v ječo, da se iznebe nasprotnika. Tako se je zgodilo že z mnogimi slovanskimi časnikarji na Ogrskem.

Ogrski državni zbor se peča zdaj s predlogom, da naj se nekdanje ministrstvo Fejervari postavi na zatožno klop. Ministri so za vsako uradno dejanje odgovorni parlamentu, ki jih more zaradi nezakonitih dejanj obtožiti pred sodnim dvorom, ki se sestavi iz parlamenta. Ta naredba temelji v tem, da se vladarja sploh ne more tožiti ne kaznovati in zanj trpe vso odgovornost ministri, ki njegove ukaze podpisujejo in izvrše. Ko so Košutovci nastopili vlado, so obljubili cesarju, da Fejervarija ne obtožijo. Zato bo zbornica le javno ožigosala kralju zvesti nastop Fejervarijev in ga proglasila kaznjivim, a pred sodnijo ga ne postavi.

Na Ruskem se stranke pripravljajo na bodoče državno-zborske volitve. Vlada se z vsemi sredstvi trudi, da izrabi trenutno umirjenje in protirevolucionarno javno mnenje, ki je slednjič prodrlo, sebi v prid in zadobi v bodoči zbornici večino.

pred nevihto. Ko so opazili nas, to je mene, Stjepka in Kerečenja, so obrnili vsi poglede proti nam. Mi se zato nismo vstavili. Mi smo se postavili na desno stran z vso svojo stranko. Nasproti nam je stal z nekakim zlobnim nasmehom Matej in Šime Keglevič, pri njem Jurij Vsesvetniček in njega brat kanonik, ki se je pred Šimnom Keglevičem sladko in ponižno zvijsal. Ivan Petričević je skakal zdaj k enemu, zdaj k drugemu, dočim je Ivan Farčić vihal svoj pijani nos. Mnogo plemstva se je zbralo za temi Tahovimi pristaši. Mi smo se čudili, da ni bilo Poglediča ne Vurnoviča in nijednega Turopoljca. Troblja zatrobi — pride ban, za njim Alapić z novo zastavo in ž njim — Tah. Visoko je nosil glavo. Ban sede na stol, poleg njega veliki beležnik Damjan, en stol je ostal prazen — Vaš. Tah nas je opazoval z vražjim in porogljivim pogledom. Ban pozdravi plemstvo in izrazi veselje, da se v tem času, ko nam neprijatelj krščanstva zopet grozi, zbira v tolikem številu. Ve, da bodo stanovi dovolili vsako potrebno žrtev in se pokazali vernim kralju in domu. Da se pa ta naloga izvrši — tu je Erdedi govoril glasneje in vsi navzoči so vpirali oči v nas — je potrebno, da se čuva oblast in zakon, če treba tudi z mečem. Taka da je volja kraljevske svetlosti, in ban da jo bo izvršil, ker „Pravica je podlaga kraljestev —“

„Pravica!“ se nasmeje Ambrož, „govori dalje!“

„Nestrpno je vsakemu bilo srce. Stepan Vsesvet-

## Domače vesti.

Poštna ekspedijentinja v Cerovljah v Istri je postala gospodična Ivanka Smrdu, dosedaj poštna ekspedijentinja v Postojni. Na svoje novo mesto odide še le z novim letom.

Javno klavnico namerava napraviti postojnska občina in je bil v to svrhu v zadnji občinski seji izvoljen odbor, kateri naj bo zadevo proučeval in svoječasno občinskemu odboru poročal.

Restavracija na kolodvoru v Postojni prevzame z dnem 28. t. m. g. Albin Zakotnik, sin dosedanjega restavraterja.

Postojnsko jamo je posetilo meseca oktobra 290 oseb; Vstopnina je znašala 1320 K. Meseca oktobra lanskega leta je bilo 476 obiskovalcev, torej 186 več, nego letos ob istem času.

V krajni šolski svet v Trnovem pri Ilirski Bistrici so bili 18. t. m. izvoljeni: gg. I. Urbančič, posestnik in načelnik okr. cestnega odbora ter I. Valenčič, načelnik posojilnice, oba iz Trnovega, nadalje Anton Tomšič, župan bistriški in Anton Žnidaršič oba iz Ilirske Bistrice in Aleksander Špilar iz Kosez. Za namestnika sta bila voljena gg. Rudolf Valenčič, posestnik in tovarnar v Trnovem in Albert Domladiš posestnik v Ilirski Bistrici. Trnovsko-bistriški šoli lahko čestitamo, da ima krajni šolski svet sestavljen iz tako odličnih mož naprednega mišljenja.

niček je odobral banove besede, kimaje z glavo, a Tah pri zadnjih besedah vikne: „Tako je! Živio kralj!“ Na naši strani je kuhalo, in Luka Sekelj pokaže na Tahija „Evo glejte angelja pravice“. Nemir raste, bolj in bolj je kipelo. Ta čas, ko so brali latinsko kraljevo pismo, se pokaže v prvem nadstropju bogato opravljena banica in poleg nje Jelena Tahovka —“

„Jelena!“ zamrmra Uršula. „Zet, govori hitreje.“

„Ban si je hranil glavni udarec h koncu, čakajoč Turopoljce. Slednjič so došli i ti in se postavili v sredo med nami in nasprotniki. Nam je radosti igralo srce, a ban se ni vznemiril. Zavladala je grobna tišina. Ban izvleče veliko pismo in ga da čitati beležniku: „Mi Maksimiljan II. . .“, začne Damjan, „kralj opazuje s teškim srcem spor med brati, izvedel je, kako so neki velikaši in plemiči gazili zakon, kako so dvignili roko na kraljevega namestnika na — bana, in pred vsemi —“

„Podban Ambrož, je li?“ pretrga poročevalca Ambrož.

„Da, Ambrož Gregorijanec! Kralj je odločil, da osveti ta čin in podbana odstavi —“

„Gorje“, krikne Uršula, „vse izgubljeno!“ Stjepko je škripal z zobmi, Ambrož pa mirno veli: „Dalje, dalje!“

(Dalje prih.)

**Postojna ima prav dobro pitno vodo.** Ko so se pojavili nekateri slučajji legarja v Postojni se je hitro razneslo, da je voda kriva bolezni. Poznavalci našega izbornega vodovoda niso mogli nikdar verjeti, da bi se zamogli vodovodni izvirkki res okužiti, a bili so nekateri gospodje, „trdno prepričani“, da je voda vzrok vsega zla. Voda je postala njihovo kljuse na katerem so neprestano jahali noč in dan. Pili so rajše vino, nego vodo in počutili so se prav dobro. Hudo pa je bilo abstinentom in onim, ki si ne morejo boljše pijače kupiti. Sedaj so hvala Bogu tudi ti v srečnem položaju da lahko pijejo — dobro vodo. Kemično preskuševališče ljubljansko je na prošnjo županstva v Postojni poslalo inž. chem. gospoda Turka, da je na lici mesta vodo zajel in kemično preiskal. Preiskovanje je dognalo, da je voda brez vsakoršnih takih snovij, ki bi opravičevale najmanjši sum, da je voda količkaj onesnažena, dognalo se je, da je voda popolnoma čista in dobra pitna voda. To bo gotovo v veliko zadoščenje in tolažbo postojnskega prebivalstva, ki je bilo vsled neutemeljenih govoric po vsej pravici v strahu, da je res kaj nezdravega v vodi. Radovedni smo, če bo sedaj konec čenčavih govoric.

**Neznani zlikovci** poškodujejo kažipote, ki jih je postavilo Slov. planinsko društvo na Soviču in drugod. Županstvo postojnsko je izdalo strog razglas, s katerim svari pred takim dejanjem. Želeti bi bilo, da bi se storilce kmalu izsledilo in občutno kaznovalo.

**Zaklad so kopali** na Colu nad Vipavo v starinskem zidovju Gregorja Božiča h. št. 11. Neki hudomušnež je poizvedel, da pridejo nekateri babjeverci iz Budanj neko noč na Col „šac“ kopat. Namenil se je, da jih bo pošteno oplašil, tako, da jim bo enkrat za vselej veselje prešlo, iskati zaklade v starem zidovju. To se mu je tudi popolnoma posrečilo. Budanjci so tekli v takim divjem strahu proti domu in prosili Mater božjo za pomoč, da bi kmalu od straha poginili. Vedeli so povedati, da so videli samega hudiča, ki jim je zabranil izkopati zaklad. „Hudič“ se pa sedaj v pest smeje, ko vidi, da imamo v 20. stoletju v resnici še tako neumne ljudi, da verujejo v strahove in v zaklade v starem zidovju. Seveda, taki ljudje so najvernejši pripadniki klerikalne stranke.

**Požar.** Posestniku Francetu Klina v Gabrčah je nedavno tega pogorela hiša. Sluti se, da je ogenj nastal vsled slabo napravljenega dimnika. Škode je cenjene 3600 K.

**Lisica, ki je kokoši kradla, so lovili** v ponedeljek „pri Ančuharjevih“ v Postojni. Gospodinje sosednjih hiš so se večkrat pritoževale, da jim je zmanjkalo kake cibe in obče je prevladovalo mnenje, da to dela kaka drzna lisica. Je pač nekaj izvanrednega, ako se drzne priti zvita lisica v sredo trga po kokoši, a vse je mogoče. O lisičji smelosti ve naše ljudstvo vedno veliko povedati in dalo bi se o tem spisati zanimivo in obširno knjigo. V ponedeljek okoli 10. ure dopoldne zaslišijo „pri Ančuharjevih“ na dvorišču kokošji krik

in takoj so bili prepričani, da je domnevana lisica na borjači. Hitro pograbi kdor more kako morilno orodje in hajd ven za lisico. Dvorišče je toliko zaprto, da bi se jo dalo obkoliti. Ko pritečejo oboroženci na „bojno polje“, vidijo le nekaj rujavega skočiti v šupo. Kmalu zapazijo, da se tišči v kotu med lesovjem, bili so svojega plena gotovi. Kako pa vjeti jo? To jim je delalo v prvem trenutku nekoliko preglavice. V vročem boju so skoraj pozabili, da imajo vrlega in skušenega lovca v hiši, katerega pa k sreči ni bilo doma. Konečno so tudi brez njega preplašeno žival ugonobili. Ugibali so potem, komu pripada koža. „Na vsak način lovskemu zakupniku“ pravi nekdo. Ker tvori državna cesta lovsko mejo med „Hubertusovim“ in g. Deklevovim lovom in ker tako divjačino dotičnih zakupnikov lovca Cenko in Jernejček „iz kože devata“, so nesli plen neposredno Jernejčku, on jih je pa poučil, da to ni lisica, marveč navaden pes. Nedolžen pes se je namreč po naključju zatekel na dvorišče med kokoši in postal tako žrtev razmer.

**Iz Šmihela na Notranjskem.** Pesek v oči je bil sklep kr. šol. sveta z dné 9. februvarja 1906, da se imajo vsak mesec vršiti seje, ker drugače ne sme predsednik — seveda Lenasi — brez vednosti kr. šol. sveta ničesar za šolo kupiti. Kdor tega človeka pozna, ve da si ne da Lenasi komandirati in ni ga še bilo, kojega bi ta mož vprašal kaj sme ali ne sme. Zakaj je Lenasi zahteval tak sklep, ve vsak prav dobro — kdor ga pozna, peska je bilo le treba. Ako se pa boji česa nakupovati, čemu pa ni imel sej krajni šolski svet že od takrat? — Še nekaj! Skoraj vsak dan se sliši: Hej! fabriko za cement bodo gospod zidali, če bodo tla za to, če se tla nakupijo, če bo ljudstvo zato, če bo kamen zato, če na Dunaju spoznajo kamen zato, če prej kamenja iz vagona ne pomečejo, če se plan naredi, če planu Ančka pritrđi, če ne bodo mamá nasprotovali, če dobi družabnike zato, če ga smrt prej ne zaloti, če bo denarja dovolj, če bog dobro letno konsumu dá in, če vrag prej vso farbarijo ne pocitra. Amen.

**Iz Šmihela.** Preveč vode ima ob deževju šmihelski nadučitelj namreč v stanovanju in sicer toliko, da bi lahko postelje plavale. Lenasijeva „konstrukcija“ je falirala, čeprav velja šola mesto okroglih 24.000 kron — le okolo 30.000 kron. Da, da! Čič ni za barko — ali komur nese — pa mu nese. Pa še poreče kdo, da so bile svoječasno klobase — predrage?!

**V Logatcu** je dne 19. t. m. popoldan razsajal hud vihar, da je raz streh metalo opeko, kar pa ni povzročilo nikake nesreče. Med viharjem je pa začelo treskati in grmeti in strela je vdarila v hišo bajtarja podomače „pri zidarju Jošku“ na Martinjem hribu. Strela je švignila iz verha strehe v sobo, mimo peči v hlev, ter je ubila eno najlepših krav, kar jih je bilo v hlevu. Kako potrebna bi pač bila zavarovalnica za živino, o kateri se že toliko let govori!

**V Št. Petru** so za bodočo funkcijsko dobo, kakor se sliši, izbrali v krajni šolski svet samo vrle in za

blagor šole jako vnete može. Smo le radovedni, če se pri konstituiranju otresejo — mračnjaštva ter v resnici izberejo tudi vrlega predsednika in moža davkoplachevalca, ki bo res s pravim narodnim duhom ves prevzet za blagor tukajšnje šole. Krajnega šolskega nadzornika tudi treba, a ne moža deveterih misli. — G. Abram pa konečno svetujemo, da neha s svojo gonjo, zlasti še radi naprednih časopisov. Vsak je sam svoj gospodar, ter si lahko naroči tisti list, ki mu bolj prija. Enkrat za vselej si prepovemo takih nadležnih vsiljevanj in farovških komand. Razumete g. Abram? Z Vašimi „Domoljubi“, ki niso za kmeta, pojte se solit!

**Trnje pri Št. Petru.** Kakšen veter piše pri naših slavniš šolskih oblastih nam jasno kaže šola v Trnji pri Št. Petru. Mesto nadučitelja na omenjeni šoli je bilo razpisano že menda pred šestimi meseci, a še danes vodita tamošnjo šolo dve provizorični učiteljici. Človek, ki količkaj pozna šolske zakone bi mislil, da se za omenjeno nadučiteljsko mesto ni nihče oglasil. A temu ni tako. Oglasila sta se dva mlada učitelja eden celo tam z daljnje Dolenjske izpod Gorjancev, ker menda hrepeni zopet po pivškem zraku, a nobeden ni g. Železnyju všeč in zato bodo razpisovali službo toliko časa, da se dobi tak prosilec nad kojim bo imel g. Železny dopadajenje. Čuje se, da je že istaknil nekega upokojenega nadučitelja, ki mu je menda po godu. — Žalostna nam majka!

**Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je tvrška Ivan Perdan izročila 1000 kron, pridobljenih ob prodaji naših družbinih vžigalic.

**Iz Amerike** se poroča, da je v Klondyku v Severni Ameriki vlak povozil Jakoba Magajno doma iz Studenega pri Postojni.

**Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** otvori z novim letom 1907 v Hrastniku na Štajerskem nov otroški vrtec ter razpisuje službo otroške vrtnarice. Vrtnarica, koje plača bode letnih 600 K, bode službo nastopila 31. decembra 1906. Brezkolekovane prošnje naj se vpošljejo najdalje do 15. decembra t. l. z naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

## Narodno gospodarstvo.

**Vinska razstava in vinarski shod.** Dne 17., 18. in 19. t. m. vršila se je v okusno okrašeni dvorani Mestnega doma v Ljubljani vinska razstava, ki je privabila obilo občinstva pokušat izborna vina, ki jih rodi Kranjska dežela. Glasna hvala, ki je odmevala po dvorani, je priča, da si je naše vino priborilo srca obiskovalcev. Naj bi tudi gostilničarji upoštevali okus občinstva in prav pridno naročali domača vina! Kmetijska družba je priredila vinsko razstavo vsled želje kranjskih vinogradnikov ter jim je dala stem priložnost pokazati, da se naša vina lahko kosajo s tujimi pridelki. Veliko prijateljev so si pridobila na razstavi zlasti vipavska vina. Iz vipavskega okraja so razstavili poleg kmetijskega društva Vipava sledeči gospodje vinogradniki:

Fran Kavčič, Filip Semič, Mirko Perhanc, Ivan Lavrenčič, Štefan Hrib, Ivan Premru, grof Lanthiery, Jul. Schwickert, Ed. Tavčar, Anton Hrovatin in Alojzij Ferjančič. — 18. ob deseti uri zjutraj se je vršil vinarski shod, ki je bil precej dobro obiskan. Prvi poročevalec g. Rihard Dolenc, vodja deželne kmetijske šole na Grmu, ki je poročal, katere trte kaže na Kranjskem razmnoževati, priporočal je za Vipavsko: veltlinec, zelenika, rizling in španjol. Tretji govornik, vinarski nadzornik gospod Skalicky pa odsvetuje veltlinec, ker je preobčutljiv pri suši. Priporoča burgundca, „rdeči vrh“, ter namizna vina. Vipavcem je treba sipe, grganje, zelena in pinole. Deželni vinski komisar g. Gombač je poročal, kako pospešiti kupčijo z vinom in razpečavati kranjska vina tudi v tuje kraje. Predlagal je resolucijo: Kmetijska družba kranjska se naprosi, da ustanovi v Ljubljani založno klet, kjer naj bi se razpečavala fina in starejša vina; država in deželni odbor se pa naprosita za podporo v svrhu prireditve vinskih sejmov na Kranjskem in Koroškem in za udeležbo na razstavah na Češkem in v Galiciji. G. Sancin je predlagal resolucijo, da se uveljavi zakon, s katerim se bodo ponarejevalci vin ostro kaznovali. G. komisar Gombač je poročal o streljanju proti toči ter predlagal, da naj se vstanovi splošna deželna zavarovalnica proti toči. G. ravnatelj Pirc je na to zaključil shod s pozivom, naj slovenski vinarji delujejo v zmislu današnjih sklepov.

**Če je treba odstraniti jelkam in smrekam** suhe ali zelene veje, ne sme se jih odrezati tik debla, pustiti je treba 1 do 2 centimetra dolg štor. Tako se prepreči iztok smole, ki se vedno pojavi, če se veja pri deblu odreže. Če izteče preveč smole, drevo oslabi. Štori kmalu odmrejo ter se dajo lahko odstraniti.

**Če zajci oglodajo drevesca,** je treba rane takoj zamazati z redko zmesjo dobre ilovice in kravjeka; vzeti je treba vsacega polovico in zmes dobro pregnesti. Zmes se prime debla in je ni treba ovijati s cunjami, če se ji pridene telčje dlake. Drevescu je treba tudi več hrane, da se rana hitreje zaraste, zato mu dobro pognojimo.

**Vinski sod** naj se po vporabi toliko časa pere z vodo, da gre iz njega čista voda. Potem naj se v senci posuši, zažvepla in dobro zabije ter shrani v klet. Pred vporabo se mora zopet dobro izprati, da gre iz njega vsa žveplena sokislina.

**Kako ohladiti pijačo brez leda?** Ovij steklenico z mokro capo ter jo postavi na odprto okno. Potem odpri vrata, da nastane preprih. Izhlapeča voda odteguje steklenici veliko topline ter zniža temperaturo pijače.

## Dunajski mesarji v boju z agrarci.

Na velikem Dunaju je vsak hip večji ropot. Danes se zmirjajo v parlamentu poslanci, jutri štrajkajo zidarji, krojači, nato se pretepajo dijaki na visokih šolah itd. Vsak dan je nekaj posebnega in bolj zanimivega.

Zadnji čas vzbujajo pozornost mesarji, ki so začeli spuščati svoje sekire na zastopnike poljedelstva, na agrarce in ki so se spravili celo nad poljedelskega ministra.

Dunajski mesarji so namreč poslali nekaj mož k poljedelskemu ministru in zahtevali od njega, da odpre država meje napram Srbiji, Bolgariji in Rusiji in da dovoli iz teh in vseh drugih krajev dovažati živino na naše sejme. Ker jim je najvišji zastopnik živinorejcev kratko odgovoril, da se njihovim zahtevam ne ugoti in jim nato na lep način pokazal vrata, zagnali so razžaljeni krik in vik in začeli hujskati meščanstvo proti agrarcem, kakor da bi kmetje živeli samo od mesarjev in kakor da bi nikdo drugi ne bil kriv visokih mesnih cen kot ubogi živinorejec.

Dunajski mesarji so radi tega takoj hoteli nabiti na vseh ulicah lepake, v katerih so pozivljali meščane zoper agrarce. Ker niso dotični odgovarjali postavam, jih je policija zaplenila. Tudi shod, ki so ga sklicali radi tega, jim je razpustila in sicer zato, ker so prerobato zabavljali.

Agrarci seveda niso mogli mirno gledati, da se z njimi tako ravna. Sklicali so v društvu poljedelcev in gozdarjev sestanek zastopnikov kmetijskih interesov ter posvetovali dejanski položaj. Poljedelskemu ministru so se toplo zahvalili, da se je tako krepko potegnil za njihovo sveto stvar. Več govornikov je dokazovalo, da so prekupci le pijavke in da meso draže edinole mesarji, od katerih zasluži na Dunaju najslabši najmanj 20 tisoč kron na leto. Ako bi živinorejec ne pustil toliko denarja tema dvema, bi na eni strani sam več imel od živine, na drugi pa bi tudi ljudstvo meso ceneje dobivalo. Skoraj vsi govorniki so tudi povdarjali potrebo osnivanja samostojne zadružne mesnice na Dunaju, ki naj bi skušala počasi iztrebiti pijavke.

Poleg tega se je shod izrekel proti odprtiji meje in zato, da se mesto tega poveča število živine v državi, da se zniža voznina za živino in krmila, da se pri železnici odpravi navada, da se smejo pošiljati le celi vozovi živine in ne posamezni komadi. Tudi carina naj se zniža. Država sama pa naj vzame vse to v roke.

Naše živine sicer ne pride veliko na dunajski trg, vendar pa je ta boj tudi za naše kraje zelo zanimiv. Nam ni treba presojudati, ali so res dunajski mesarji in posredovalci oderuhi ali ne. Pri nas bi se dale razmere primerjati v tem oziru le z Ljubljano.

Bolj važno je za nas dejstvo, da stoji danes poljedelski minister jako trdno in da ima velikansko zaslombo v merodajnih krogih. To dejstvo naj bi tudi naši agrarci izrabili in zahtevali sredstev, s pomočjo kojih je možno povzdigniti našo živinorejo. Zima je tu. Treba bi bilo zimskega živinorejskega pouka, treba mlekarskega nasveta, a žive duše ni, da bi se brigala za nas. Naš poslanec dr. Žitnik se v tako važnem trenutku na Dunaju rajše spreha, kakor da bi govoril za nas kakšno besedo. Deželni odbor tudi obstruira tako, da je nam res gorje. Sicer smo pa sami

krivi. Mesto kmetijskih zastopnikov smo si volili ljudi, ki delajo le zase, a za nas so se brigali le tedaj, ko so potrebovali naše glasove. Naj bi vsaj naše občine pošiljale peticije na ministrstvo. Morda tamkaj za nas kaj store, četudi proti volji naših sedajnih poslancev.

## Po svetu.

**Povodenj na Tirolskem.** Brenta in njeni pritoki odnesli so pri Grigno, Saghiole in drugih mestih mostove ter razdejali ceste. Dolina Lugan izgleda kakor jezero, železnica gre skozi vodo  $\frac{3}{4}$  m visoko.

**Ženski advokati.** V Parizu je 13. t. m. priseglo 11 mladih advokatov advokatsko prisego, med njimi sta bili dve ženski, gospa Benezech, soproga advokata in gospa Mille. Že poprej sta bila dva ženska advokata v Parizu, gospa Petit in gospa Chauvin.

**Strašna nesreča na železnici** se je zgodila v Ameriki v Woodville. Dva vlaka, ki sta vozila z veliko hitrostjo sta se zadela. Šest voz se je prekucnilo čez nasip, ki so se takoj vneli. S tem vlakom so se vozili večinoma izseljenci iz Evrope, Rusi, Poljaki in Srbi. Doletela jih je strašna smrt takoj ob prihodu v novo domovino. Petdeset oseb je bilo ubitih, nekateri so zgoreli. Šestdeset oseb je težko ranjenih.

**Pravda proti župniku Juriga.** V Požunu so porotniki obsodili 16. t. m. slovaškega župnika Juriga, radi dveh člankov, ki so izšli v listu „Katoliške novine“. Spoznali so ga krivega, da je „hujskal“ zoper ogrski narod. Obsodili so ga na dve leti ječe in 1200 kron denarne kazni. Iz slovaških vasi v okolici je prihitelo mnogo Slovakov, ki so se zbrali pred sodnijsko palačo in izražali tu svoje simpatije zanj. Ob 10. uri zvečer so Slovaki napadli policijo s kamenjem, na kar jih je ta z golimi sabljami razgnala.

## Loterijske številke.

Dunaj, 17. novembra . . . . .	56	72	21	49	6
Brno, 21. novembra . . . . .	46	58	1	7	11

## Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

**Landauer**, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna št. 110.

**Kašelj.** Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže, kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vin. Zalogo ima **J. Hus, lekarnar v Vipavi**.

**Izurjen mlekár** išče službo ter jo nastopi najraje takoj. Ponudbe na **Franc Tončič, Črni vrh 29**.

**Cementne cevi** razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Deklevi v Postojni**.

**Mlin in stiskalnica (prešo)** za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku**.

**Prsni sirop proti kašlju, hripavosti** itd. steklenica 1 K 40 v. Čisto, belo ribje olje, stekl. 1 K, velika 1 K 80 v. **Mazilo proti trganju in revmatizmu**, steklenica 1 K. **Mazilo proti ozebkom**, 1 lonček 70 vin. razpošilja **lekarna Hus v Vipavi**.

**Učenec in učenka** se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek v Senožečah**.

**Apno** se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek na Razdrtem**.

**Bika plemenjaka** 15 mesecev starega simentalskega križanca, ki je 135 cm visok, proda **Andrej Lemut v Slavinjah h. št. 8 občina Hrenovice**.

## Prodaja vina.

Imam za prodati v kleti več sto hektolitrov pristnega istrijskega vina lastnega pridelka, potem rakije in olja po primerno nizkih cenah.

**Ivan Pujman**

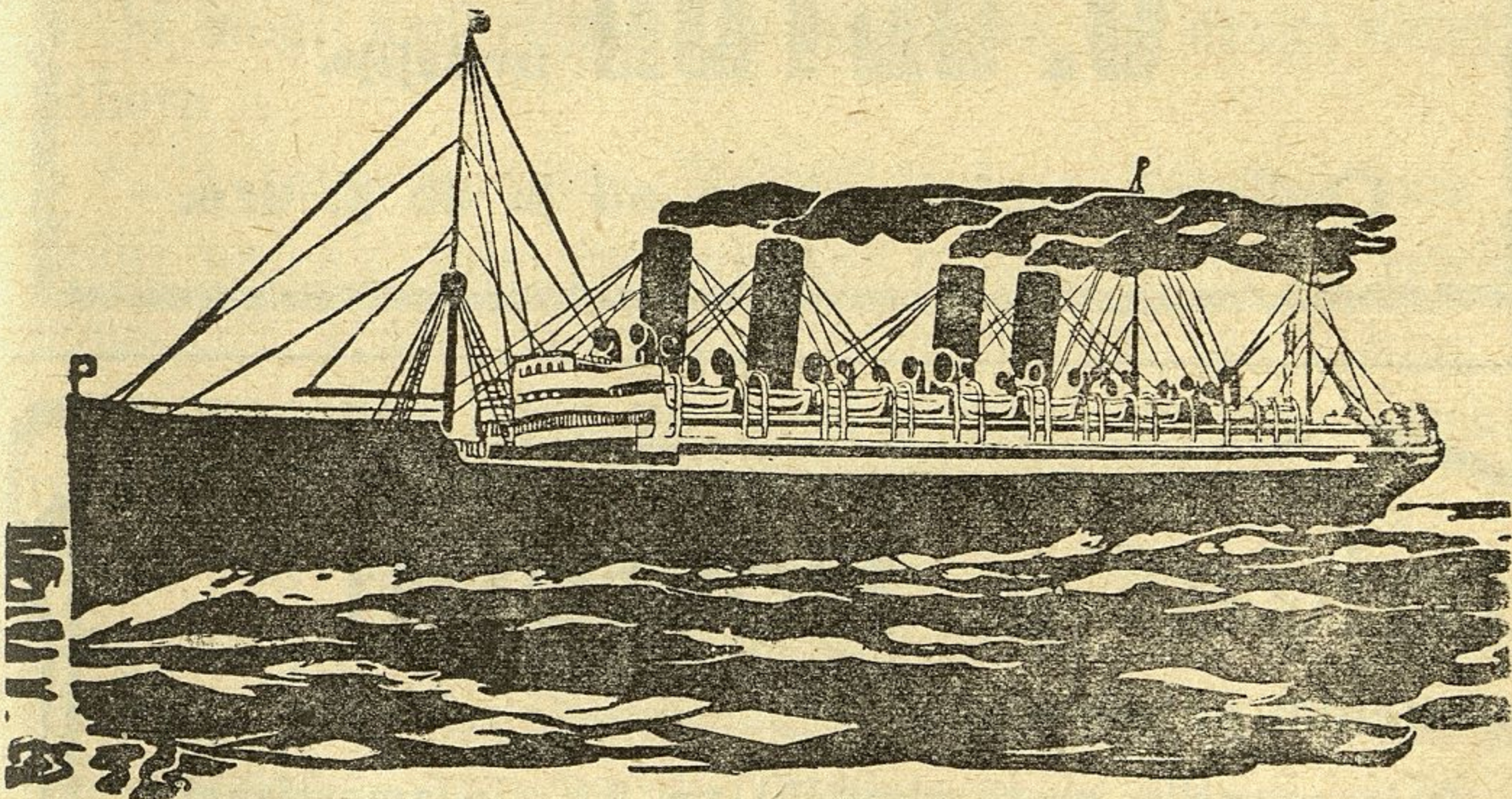
trgovec in posestnik vinogradov v Vodnjaju-Dignano.

**POZOR!**

**BERITE!**

**Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“**

**iz BREMNA v NEW-YORK**



s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

**Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.**

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

**EDVARDU TAVČARJU**  
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

**Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota.**  
— **Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno.** — **Postrežba poštena, reelna in solidna.**

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

C 146/6

1.

## Oklic.

Pri podpisani sodnji vložile so se zaradi zastaranja zastavnih pravic in ugasnitve terjatev ter dovolitve vknjižbe izbrisa — nastopne tožbe in sicer:

1. Matije Polšak iz Gorenj št. 9 proti Pavelnu Malnerič iz Cerknice, zaradi 600 fl. spr;
2. Jurija Klemenc iz Gorenj št. 8 proti Jerneju Simšič iz Landola, zaradi 550 fl. spr;
3. Jurija Klemenc iz Gorenj št. 8 proti Matiju Volfinger iz Planine, zaradi 800 fl. spr;
4. Franceta Marušič iz Bukovja št. 21 proti Barbari Bajc iz Bukovja, zaradi 462 fl. spr;
5. Matevža Dekleva v Kleniku št. 8 proti Frančiški Smrdu, zaradi 700 fl. spr;
6. Janeza Povh in Klenika št. 17 proti Luciji Marinki, Barbari, Marjeti in Katarini Rebec, zaradi 550 fl. 41  $\frac{2}{3}$  kr. spr;
7. Janeza Povh iz Klenika št. 17 proti Luciji Marinki, Barbari in Marjeti Rebec, zaradi 565 fl. 72  $\frac{1}{2}$  kr. spr;
8. Matije Penko iz Klenika št. 41 proti Jakobu Mankuč iz Trsta, zaradi 328 fl. 15 kr. spr;
9. Franceta Smerdu iz Trnja št. 32 proti Filipu Fröhlich, zaradi 592 fl. spr;
10. Antona Vodopivec iz Trnja št. 22 proti Lorencu Tomažu, Andreju, Apoloniji in Marinki Vodopivec zaradi 560 fl. spr;
11. Antona Vodopivec iz Trnja št. 22 proti Mihi Vodopivc iz Selc, zaradi 300 fl. spr;
12. Ivana Krebelj iz Ostrožnegabrda št. 24 proti Heleni Krebelj od tam, zaradi 451 fl. 50 kr. spr;

Na podstavi teh tožb določil se je narok za ustno sporno razpravo na dan 7. decembra 1906 ob 9. uri dopoldne v sobi št. 5.

V obrambo pravic gori navedenih se postavlja za skrbnika gospod Gustav Omahen, c. kr. notar v Postojni.

Ta skrbnik bo zastopal gori navedene v ozna-menjeni pravni stvari na njih nevarnost in troške dokler se oni ali ne oglase pri sodnji ali ne imenujejo pooblaščenca.

C. kr. okrajna sodnja v Postojni odd. II., dne 15. novembra 1906.

## Naznanilo in priporočilo!

Slavnemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem zopet okreval. Stanovanje je uradno razkuženo. Vsled tega prosim, da mi cenjeno občinstvo zopet nakloni prejšnje zaupanje, ter me počasti z mnogimi naročili.

Z odličnim spoštovanjem

**Andrej Žorž,**  
krojač v Postojni.

Svetovnoznana  
**postojnska jama**

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne  
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob  
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjci, rabite narodni kolek v  
korist družbe sv. Cirila in Metoda!

## Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak  
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

**Karol Jelovšek**

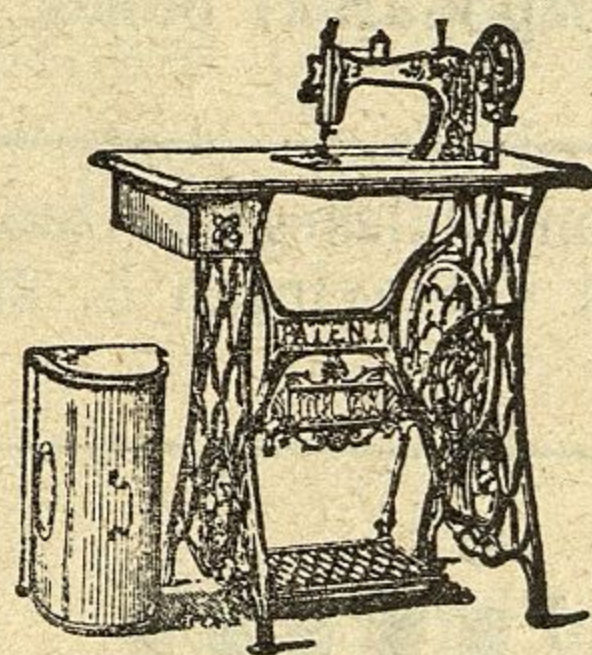
opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

## IVAN JAX & sin v Ljubljani

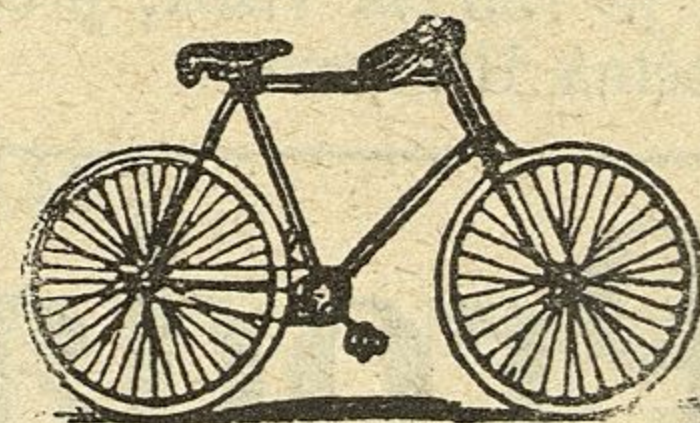
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih  
strojev,  
voznih koles  
in  
pisalnih strojev.



Pouk v šivanju in vezenju  
na stroje brezplačen.



V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7



AMERIK. ZOB.  
Vsa zobotehnična dela



AMERIK. ZOB.  
se v konces. ateljeju

**O. SEYDL**

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

## Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure  
dopoludne.



Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rent-  
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji  
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.



Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,  
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

## Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu  
(založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh  
(založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).